

HZNE

glasilo

Broj 1/2016

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Norma za suzbijanje mita stigla je u fazu glasanja

Nova CEN-ova publikacija definira zahtjeve za vještine i sposobljenost profesionalnih trenera i instruktora pasa

Energetska učinkovitost ključ je za zaustavljanje klimatskih promjena

Slamke za gutljaj normizacije

Sigurnosni programski paket štiti organizacije od internetskih napada

HZN e-glasilo

**Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente**

Godište: 8. 2016.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802
	Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Miran Škerl, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Boro Jandrijević, Stanka Miljković, Nenad Nikolić, Vladimir Jaram, Miran Škerl
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	dvomjesečno
Uređenje	2016-02-29

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pogledati naše stalne priloge, obavijesti o članovima HZN-a te u vijestima iz tehničkih odbora HZN-a (HZN/TO) poziv za sudjelovanje u radu novoga tehničkog odbora HZN/TO O-574, *Sustavi upravljanja: kvalitetom, rizicima, vrijednostima i inovacijama* i godišnji pregled hrvatske normizacije u brojevima (za 2015. godinu).

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju možete pročitati o energetskoj učinkovitosti kao ključu za zaustavljanje klimatskih promjena i sigurnosnom programskom paketu za zaštitu organizacija od internetskih napada iz IEC-a, o slamkama za piće i normizaciji te o normi za suzbijanje korupcije koja je došla u fazu glasanja iz ISO-a.

U novostima iz CEN-a donosimo vijesti o obnovi sporazuma o suradnji između europskih i kanadskih normizacijskih organizacija i novoj CEN-ovoј publikaciji kojom se definiraju zahtjevi za vještine i sposobljenost profesionalnih trenera i instruktora pasa.

Donosimo i godišnje tablične prikaze rada međunarodnih i europskih organizacija za normizaciju u brojevima (za 2015. godinu).

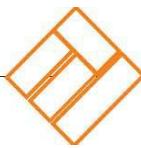
Na kraju, u rubrici Osobne obavijesti, možete pročitati prilog prigodom odlaska naše suradnice, gospođe Jasenke Žuti u mirovinu.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 1/2016

Proslov	2
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	4
Novosti iz HZN/TO	
• Poziv za sudjelovanje u radu novoga tehničkog odbora, HZN/TO O-574	5
• Hrvatska normizacija u brojevima	6
 Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• COP 21 – Energetska učinkovitost ključ je za zaustavljanje klimatskih promjena	7
• Sigurnosni programski paket štiti organizacije od internetskih napada	9
• IEC u brojevima	12
ISO	
• Slamke za gutljaj normizacije	13
• Norma za suzbijanje mita stigla je u fazu glasanja	14
• ISO u brojevima	15
CEN i CENELEC	
• Europske i kanadske normizacijske organizacije obnovile sporazum o suradnji	16
• Nova CEN-ova publikacija definira zahtjeve za vještine i sposobljenost profesionalnih trenera i instruktora pasa	18
• CEN i CENELEC u brojevima	20
ETSI	
• ETSI u brojevima	21
Osobne obavijesti	
• Odlazak gospođe Jasenke Žuti u mirovinu	22

Naslovница: *Priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A95)

ISSN 1847-4217

Novosti iz HZN-a

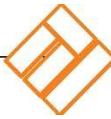
Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja veljače 2016. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilu br. 6/2015 jer od kraja prosinca 2015. do kraja veljače 2016. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2015-06-18	2015-12-17
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	10	8
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	10	8
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	181	170
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	21	20
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	10	7
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	21	21
Fizičke osobe – pojedinci	28	27
Obrt – fizičke osobe	5	4
Tijela državne uprave	52	52
Ukupno redovnih članova	324	307
Ukupno članova HZN-a	334	315

Poziv za sudjelovanje u radu novoga tehničkog odbora

Pozivaju se članovi Hrvatskog zavoda za norme i sve zainteresirane organizacije za uključivanje u rad tehničkog odbora **HZN/TO O-574, Sustavi upravljanja: kvalitetom, rizicima, vrijednostima i inovacijama** u osnivanju. Taj će odbor pratiti rad:

Međunarodnih odbora i pododbora:

ISO/TC 176, *Quality management and quality assurance*

ISO/TC 176/SC 1, *Quality management and quality assurance; Concepts and terminology*

ISO/TC 176/SC 2, *Quality management and quality assurance; Quality systems*

ISO/TC 176/SC 3, *Quality management and quality assurance; Supporting technologies*

ISO/TC 262, *Risk management*

ISO/TC 279, *Innovation Management*

Europskih odbora:

CEN/TC 279, *Value management - Value analysis, functional analysis*

CEN/TC 362, *Project Committee - Healthcare services - Quality management systems*

CEN/TC 389, *Innovation Management*

Predviđeno je područje rada odbora koji se osniva sljedeće:

- priprema norma u području sustava upravljanja: kvalitetom, rizicima, vrijednostima i inovacijama, osiguravanje temeljnih alata i tehnologija za podršku, uključujući norme koje pružaju smjernice za odabir i primjenu tih norma.

Izuzima se:

- priprema norma povezanih s posebnim proizvodima, uslugama ili industrijskim područjima.

Tehnički se odbor osniva zbog proširenja područja rada sadašnjega hrvatskog tehničkog odbora HZN/TO 176, *Upravljanje kvalitetom i osiguravanje kvalitete*, koji će prestati s radom nakon osnivanja novog odbora. Svi članovi HZN/TO 176, *Upravljanje kvalitetom i osiguravanje kvalitete* kao i svi ostali zainteresirani pozivaju se da pošalju prijave Hrvatskom zavodu za norme za sudjelovanje u radu novoga tehničkog odbora HZN/TO O-574, *Sustavi upravljanja: kvalitetom, rizicima, vrijednostima i inovacijama* u osnivanju.

Dodatne obavijesti:

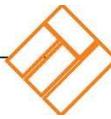
mr. sc. Nenad Nikolić, dipl. ing.

e-pošta: nenad.nikolic@hzn.hr

tel. 01 610 96 25

fax: 01 610 93 21

Novosti iz HZN/TO

HRVATSKA NORMIZACIJA U BROJEVIMA

	<i>stanje dana 2015-12-31</i>
Redoviti članovi HZN-a	307
Članovi promatrači HZN-a	8
Suradnja (ministarstva i tijela državne uprave)	52
Tehnički odbori HZN/TO	175
Članovi tehničkih odbora, pododbora i radnih skupina	oko 2100
Obuhvaćenost područja rada ISO/TC-a	238 / 63 %
Obuhvaćenost područja rada IEC/TC-a	97 / 52 %
Obuhvaćenost područja rada CEN/TC-a	334 / 100 %
Obuhvaćenost područja rada CLC/TC-a	69 / 100 %
Obuhvaćenost područja rada ETSI/TC-a	27 / 100 %
Sudjelovanje u radu ISO/TC/SC – aktivan član	10
Sudjelovanje u radu ISO/TC/SC – promatrač	190
Sudjelovanje u radu IEC/TC/SC – aktivan član	12
Sudjelovanje u radu IEC/TC/SC – promatrač	65
Hrvatske norme (HRN)	31624
Od toga prihvaćeno uz prijevod	302
Izvorne HRN	104
Od toga prihvaćena u izvorniku	31218
Nacrti hrvatskih norma na javnoj raspravi	8
Prijedlozi za prihvaćanje norma u izvorniku na javnoj raspravi	2620
Normizacijski projekti u programu rada	oko 200

COP21

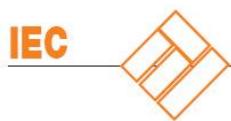
Energetska učinkovitost ključ je za zaustavljanje klimatskih promjena

Dok se svijet priprema za [COP21](#), Konferenciju o klimi u Parizu 2015., Međunarodna agencija za energiju ([IEA](#)) u svom Izvještaju o tržištu energetske učinkovitosti za 2015. godinu ([2015 Energy Efficiency Market Report](#)) procjenjuje da je energetska učinkovitost najdjelotvorniji način smanjenja emisija stakleničkih plinova u cilju ograničenja globalnog zatopljenja na 2 Celzijeva stupnja ili manje. Iza kulisa, IEC svojim radom pomaže da se poveća energetska učinkovitost i smanji količina energije koja se gubi u svakodnevnoj potrošnji.

IE kodovi pomažu zakonodavcima da utvrde minimalne razine energetske učinkovitosti elektromotora u propisima

IEA je 2014. godine utvrdila da su zahvaljujući poboljšanjima energetske učinkovitosti u njezinim članicama tijekom zadnjih 25 godina kućanstva i gospodarstvo uštedjeli 550 milijardi USD. Osim toga, poboljšanjima energetske učinkovitosti u tim je zemljama od 1990. godine izbjegnuto ukupno 10,2 milijardi tona emisija CO₂.

Preoblikovanje lanca energije

Da bi se povećala energetska učinkovitost, potrebno je razmotriti kako proizvodimo i trošimo energiju te preoblikovati sustave u svjetskim razmjerima, a ne samo pojedinačne proizvode u određenim zemljama ili regijama. Danas se gubi velika količina energije. Pametnija upotreba električne energije, koju IEC naziva "pametnom elektrifikacijom", može pomoći da se smanje emisije. Da bi se postigli optimalni ishodi i uklonila zbrka na tržištu, trebaju se primjenjivati globalno prihvaćeni sustavi mjerena i tehničko stručno znanje poput onih koje razvija IEC.

Industrijski motori koji štede električnu energiju

Smanjenje gubitaka energije u elektromotorima konkretni je primjer IEC-a na djelu. Procjenjuje se da na industrijske sustave, osobito sustave elektromotora, otpada više od 40 % svjetske potrošnje električne struje. Dvije trećine cijelokupne električne energije koju troši industrija upotrebljava se za pokretanje sustava elektromotora. Oni pretvaraju električnu energiju u mehaničku, rotiraju crpke, pokreću kompresore, prenose materijale i pogone ventilatore, bušilice i miješalice. Motori su veliki potrošači električne energije, pa čak i mala poboljšanja mogu dovesti do velikih ušteda energije.

IE kodovi potiču učinkovitost

IEC je uspostavio razrede energetske učinkovitosti za elektromotore. Proizvođači i zakonodavac pomoću njih lakše utvrđuju učinkovitost pojedinog motora. Svaka razina učinkovitosti ima vlastiti IE kod. Kriteriji učinkovitost sažeti su u IEC-ovoj međunarodnoj normi [IEC 60034-30-1](#). IEC-ov razredbeni sustav uključuje četiri razine učinkovitosti motora:

- IE1 standardna učinkovitost
- IE2 visoka učinkovitost
- IE3 vrlo visoka učinkovitost (*premium efficiency*)
- IE4 iznimno visoka učinkovitost (*super premium efficiency*)
-

Široka prihvaćenost

IE kodovi pomažu zakonodavcu da u propisima jasno definira minimalne razine energetske učinkovitosti za elektromotore. Razredbeni sustav iz norme IEC 60034-30-1 potiče natjecanje među proizvođačima motora i velika tehnološka poboljšanja. Iako su IEC-ove međunarodne norme dobrovoljne, Europska unija i brojne druge zemlje usvojile su IEC-ov razredbeni sustav.

U Europskoj uniji, u siječnju 2015. stupila je na snagu Direktiva 640/2009 za elektromotore nazivne snage od 7,5-375 kW, a od 2017. godine primjenjivat će se na motore nazivne snage od 0,75-375 kW. Očekuje se da će ta mjera, koja se općenito naziva *EU Minimum Energy Performance Standard* (MEPS, norma EU-a za minimalnu energetsku učinkovitost), dovesti do poboljšanja energetske učinkovitosti od 20 % do 30 %. Međunarodno usklađena norma za učinkovitost IEC 60034-30 izrađena je pod njemačkim vodstvom u okviru IEC-a.

Više obavijesti o IEC-ovim IE razredima energetske učinkovitosti možete pronaći [ovdje](#).

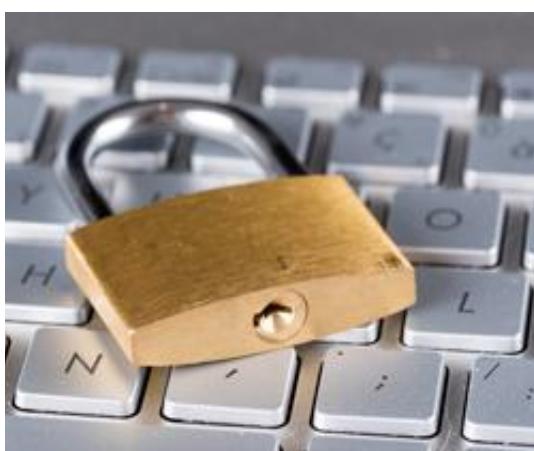
(Izvor: <http://iecetech.org/issue/2015-11/COP21/>, Janice Blondeau, prijevod: Tatjana Majić)

Sigurnosni programski paket štiti organizacije od internetskih napada

Ženeva, Švicarska, 17.12.2015. – Napadi internetom među najvećim su rizicima s kojima se organizacije suočavaju. Stoga su norme i sustavi za zaštitu sigurnosti informacija u današnjem digitalnom svijetu bitniji nego ikad. Niz norma ISO/IEC 27000 o sigurnosnim tehnikama u informacijskoj tehnologiji usavršen je kako bi organizacijama pružio dodatnu vrijednost i sigurnost.

U svjetskom istraživanju koje je u 129 zemalja provela organizacija ISACA, samo 38 % ispitanika izjavilo je da su spremni na napad internetom, iako je čak 83 % ubrojilo te napade među tri najveće prijetnje za današnje organizacije. S obzirom da se elektroničkim putem obrađuje velika količina osobnih i osjetljivih informacija, mnogo je toga na kocki ako su one ugrožene.

Prof. Edward Humphreys, voditelj Radne skupine za sustave upravljanja informacijskom sigurnošću WG 1: *Information security management systems* (ISMS) ISO/IEC-ovog zajedničkog tehničkog odbora (JTC) 1 SC 27: *IT security techniques* (Tehnike informacijske sigurnosti), naglašava: "Za sigurnost u današnjem digitalnom krajoliku, sve organizacije bez obzira na veličinu trebaju uspostaviti upravljački okvir kao polazište za upravljanje internetskim rizicima. Norma ISO/IEC 27001 osmišljena je kao pomoć organizacijama u tom smislu. Ta norma predstavlja 'zajednički jezik' svijeta u ocjenjivanju, obradi i upravljanju rizicima povezanim s informacijama."

Niže su prikazane najnovije prerade i dopune niza norma ISO/IEC 27000, koje su sve objavljene

2015. godine, a čine dio "programskog paketa za zaštitu od internetskih rizika" (*cyber risk toolbox*) ISO/IEC 27001.

Zaštita informacija u oblaku (ISO/IEC 27017)

Upravo je objavljen novi kodeks prakse za nadzor informacijske sigurnosti u uslugama u oblaku ISO/IEC 27017. Oblak je jedna od najšire upotrebljavanih inovativnih tehnologija u današnjem dinamičnom trgovačkom i poslovnom svijetu. S obzirom na širenje usluga u oblaku, korisnici zahtijevaju jamstvo da su podaci koje pohranjuju i obrađuju u oblaku sigurni. Tržište usluga u oblaku po svojoj je prirodi globalno: pružatelji usluga nalaze se u raznim zemljopisnim područjima, a podaci se često prenose izvan nacionalnih granica. Stoga su ključne smjernice na međunarodnoj razini.

Satoru Yamasaki, jedan od urednika norme, kaže: "ISO/IEC 27017 pomoći će pružateljima usluga u sporazumijevanju s korisnicima o odgovarajućem nadzoru sigurnosti i smjernicama za njegovu primjenu. Ova međunarodna norma za nadzor informacija u oblaku olakšat će razvoj i širenje sigurnih računalnih sustava u oblaku."

Nove smjernice rezultat su zajedničke inicijative glavnih svjetskih normizacijskih organizacija – IEC-a, ISO-a i ITU-a, što jamči maksimalan utjecaj.

Objedinjena rješenja za usluge (ISO/IEC 27013)

Sve više organizacija odlučuje objediniti sustav upravljanja informacijskom sigurnošću (ISO/IEC 27001) i sustav upravljanja uslugama (ISO/IEC 20000-1). Objedinjavanje tih sustava omogućuje organizaciji da učinkovito upravlja kvalitetom svojih usluga, obrađuje povratne informacije korisnika i rješava probleme, a da istovremeno osigura zaštitu informacija. Norma [ISO/IEC 27013](#) nudi sustavan pristup koji olakšava objedinjavanje sustava upravljanja informacijskom sigurnošću i sustava upravljanja uslugama, čime se smanjuju troškovi provedbe i izbjegava udvostručavanje poslova jer je za certifikaciju dovoljan samo jedan audit.

Komunikacija među sektorima i među organizacijama (ISO/IEC 27010)

Kada neka organizacija dijeli informacije s drugom organizacijom, kako može biti sigurna da će njezini podaci biti sigurni? Norma [ISO/IEC 27010](#) dopunjuje programski paket ISO/IEC 27000 uputama o pokretanju, provedbi, održavanju i poboljšavanju informacijske sigurnosti u komunikaciji među sektorima i među organizacijama. To obuhvaća upotrebu dokazanih metoda prijenosa poruka i drugih metoda. Očekuje se da će norma potaknuti rast globalnih zajednica za razmjenu informacija.

Dr. Mike Nash, jedan od urednika norme ISO/IEC 27010, objašnjava: "Norma ISO/IEC 27010 u načelu prilagođava i primjenjuje normu ISO/IEC 27001 i ISO/IEC 27002 na komunikaciju među organizacijama. Primjena norme jamči organizaciji da informacije koje je podijelila s drugom organizacijom neće biti nehotice iznesene."

Norma je osobito bitna za zaštitu kritične nacionalne infrastrukture, za koju je iznimno bitna sigurna razmjena osjetljivih informacija. Intenzivno je primjenjuju i službe za rješavanje sigurnosnih incidenata.

Otkrivanje i sprječavanje internetskih napada (ISO/IEC 27039)

Kako organizacija može otkriti i sprječiti internetski upad u njezinu mrežu, sustave i aplikacije? Najbolja praksa pokazuje da mora biti u stanju otkriti je li došlo do upada u njezinu mrežu, sustav ili aplikaciju i, ako jest, kada i kako je do njega došlo. Također treba biti u stanju utvrditi koja je ranjivost iskorištena za upad i koje mjere nadzora treba uvesti da bi se sprječili slični upadi u budućnosti. Sustavi za otkrivanje i sprječavanje upada (*Intrusion Detection and Prevention Systems (IDPS)*) jedan su od načina da to ostvari.

Norma [ISO/IEC 27039](#) daje smjernice kako pripremiti i uvesti sustave IDPS. One obuhvaćaju aspekte kao što je odabir, raspoređivanje i rad tih sustava. Norma je osobito korisna s obzirom da na današnjem tržištu postoje brojni sustavi IDPS otvorenog koda (*open-source*) koji se temelje na različitim tehnologijama i pristupima. Norma ISO/IEC 27039 vodiči organizacije kroz taj proces.

Audit i certifikacija (ISO/IEC 27006)

Sve više organizacija naručuju audit treće strane kako bi dobile certifikat da imaju uspostavljen kvalitetan sustav upravljanja sigurnošću informacija (ISMS) koji je sukladan sa zahtjevima norme ISO/IEC 27001. Norma [ISO/IEC 27006](#) utvrđuje zahtjeve koje tijela za certifikaciju i registraciju trebaju ispuniti da bi se akreditirala za pružanje usluga certifikacije prema normi ISO/IEC 27001. "ISO/IEC 27006 temeljna je norma za akreditaciju tijela koja pružaju usluge certifikacije prema normi ISO/IEC 27001," objašnjava prof. Humphreys, te dodaje: "To je važno jer akreditacija certifikacijskih tijela daje dodatno jamstvo u procesu audita i povjerenje u certifikate koje ona izdaju."

O Zajedničkom tehničkom odboru JTC1 ISO/IEC

JTC 1 je Zajednički tehnički odbor ISO-a i IEC-a za međunarodne norme informacijske tehnologije. Osnovan je 1987. godine, a ima 20 pododbora, jednu istraživačku skupinu i tri radne skupine. Objavio je više od 2800 međunarodnih norma. JTC 1 na temelju konsenzusa izrađuje dobrovoljne

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

međunarodne norme koje imaju važnost na međunarodnoj razini. Izradio je vrlo uspješne i važne norme u brojnim područjima informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT): IC kartice (pametne kartice), tehnologije automatskog prepoznavanja i preuzimanja podataka (AIDC), informacijska sigurnost, biometrija, računarstvo u oblaku, multimediji (MPEG), upiti u baze podataka, programski jezici i znakovni skupovi samo su neka od tih područja.

<http://jtc1info.org/>

(Izvor: <http://www.iec.ch/newslog/2015/nr4415.htm>, prijevod: Tatjana Majić)

IEC U BROJEVIMA

Organizacija

Punopravni članovi nacionalnih odbora	60 nacionalnih odbora
Pridruženi članovi	23 nacionalna odbora
Ukupno	83 nacionalna odbora
Program pridruženih članica (stanje 2015-12-31)	84 sudionika
Tehnički odbori/Pododbori	174 (97+77)
Radne skupine	533
Projektni timovi	237
Timovi za održavanje	575

Publikacije**Ukupan broj publikacija (stanje 2015-12-31)**

Međunarodne norme	6148
Tehničke specifikacije	248
Tehnički izvještaji	446
IEC-PAS	43

Publikacije izdane u 2015.

Međunarodne norme	480
Tehničke specifikacije	38
Tehnički izvještaji	40
IEC-PAS	6

FDISs izdani u 2015.

U CENELEC-u usporedno glasanje	332
	247

CDVs izdani u 2015.

U CENELEC-u usporedno istraživanje	410
	335

Ukupan broj aktivnih projekata s 2015-12-31**Prosječno vrijeme izrade IEC publikacije u 2015.****Ocjena sukladnosti****IECEE (stanje 2014-12-31)**

Države sudionice	54
Nacionalna certifikacijska tijela	77
Ispitni laboratoriji	481
Certifikati izdani prema CB shemi	80582

IECQ (stanje 2014-12-31)

Ovlaštene nacionalne institucije (članovi)	14
Nadzorni inspektorati (certifikacijska tijela)	23

IECEx (stanje 2014-12-31)

Članovi (države)	33
Prihvaćena certifikacijska tijela (EXCBs)	83
Ex ispitni laboratorijski (ExTLs)	56

(stanje 2015-12-31)

Slamke za gutljaj normizacije

Šarene su, praktične i zabavne. Vole ih i djeca i odrasli. Svake godine proizvedu se milijarde slamki za piće i upotrebljavaju se u cijelom svijetu. Ipak, plastične (polipropilenske) slamke nikada nisu bile predmet norma i specifikacija.

Nedavno objavljena međunarodna norma, [ISO 18188:2016, Specification of polypropylene drinking straws](#) (Specifikacija polipropilenskih slamki za piće) utvrđuje općenite zahtjeve za dimenzije i svojstva plastičnih slamki. To će pomoći proizvođačima u proizvodnji dosljedno kvalitetnih proizvoda.

Prvi ljudi koji su upotrebljavali slamke, vjerojatno za pivo, bili su Sumerani u 4. tisućljeću prije Krista. Neke slamke bile su izrađene od zlata s lazuritom, a neke od papira ili travki. Danas se slamke izrađuju od plastike i upotrebljavaju se za raznorazne napitke.

Bez obzira pijete li voćni sok iz tetrapaka, koktel iz čaše za koktel ili frape iz čaše za vodu, postoje slamke koje odgovaraju svim potrebama. Norma ISO 18188 pokriva čitav raspon slamki: ravne, savitljive, teleskopske, slamke sa žlicom za ledeni sok (*slush*), slamke sa zaoštrenim vrhom za probijanje folije na tetrapaku. Za sve njih dane su odgovarajuće specifikacije.

Normom se utvrđuje da plastika mora biti sukladna s tržišnim zahtjevima za materijale koji su u kontaktu s namirnicama. Plastične slamke moraju biti otporne za visoke i niske temperature i savijati se bez pucanja.

Normu ISO 18188 izradio je ISO-ov tehnički odbor ISO/TC 61, *Plastics*, pododbor SC 11, *Products*, čije tajništvo vodi [JISC](#), japanski član ISO-a.

Normu ISO 18188:2016 možete nabaviti od [nacionalnog člana ISO-a](#) ili putem ISO-ove mrežne trgovine [ISO Store](#).

(Izvor: http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref2047, Sandrine Tranchard, 3. veljače 2016. godine, prijevod: T. Majić)

Norma za suzbijanje mita stigla je u fazu glasanja

Unatoč brojnim nacionalnim zakonima i međunarodnim sporazumima kojima je cilj suzbijanje mita, ono i dalje razara društvo i gospodarstvo. No, sada je tu ISO-ova norma koja može pomoći u njegovom suzbijanju.

Mito pridonosi siromaštvu, podriva ljudska prava, povećava troškove i smanjuje kvalitetu proizvoda i usluga. Stoga ne čudi da se borba protiv mita nalazi pri vrhu političkih programa mnogih zemalja. Brojne su vlade zaista mnogo učinile u tom kontekstu, ali svoju aktivnu ulogu moraju odigrati i organizacije.

ISO izrađuje normu koja će pomoći organizacijama upravo u tome. Sada je u ključnoj fazi javne rasprave i glasanja (DIS), u kojoj članovi ISO-a uključeni u njezinu izradu glasaju o njezinom nacrtu, tako je približavajući konačnoj objavi.

Norma ISO 37001, *Anti-bribery management systems* (Sustavi za suzbijanje mita), ima cilj pomoći organizacijama u borbi protiv mita uspostavom kulture etičnosti, transparentnosti i sukladnosti sa zakonima. Iako norma ne može jamčiti da mita više neće biti, ona može pomoći organizacijama da uspostave učinkovite mjere za njegovo suzbijanje i sprječavanje.

Neill Stansbury, predsjednik ISO-ovoga projektnog odbora koji izrađuje normu pod vodstvom **BSI**-ja, britanskog člana ISO-a, izjavio je da su koristi od primjene te norme mnogobrojne.

"ISO 37001 pomoći će organizacijama da svojoj upravi, ulagačima, poslovnim suradnicima, zaposlenicima i drugim dionicima zajamče da poduzimaju učinkovite korake u suzbijanju mita."

Svi koji žele dati primjedbe na normu mogu to učiniti putem [nacionalnog člana ISO-a](#).

Za dodatne informacije o normi ISO 37001 posjetite našu stranicu o [suzbijanju mita](#).

Objava norme ISO 37001 predviđena je za kraj 2016. godine.

(Izvor: http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref2040, Clare Naden, 11. siječnja 2016. godine, prijevod: T. Majić)

ISO U BROJEVIMA

ČLANOVI

162 nacionalna normirna tijela,
uključujući:
119 članova, normirnih tijela
38 dopisnih članova
5 članova pomagača

**STRUKTURA
TEHNIČKIH
ODBORA**

3 535 tehničkih tijela,
uključujući:
238 tehničkih odbora
521 pododbora
2 625 radnih skupina, i
151 ad hoc studijsku skupinu

RAZVOJ MEĐUNARODNIH NORMA

Ukupno na dan
31. prosinca 2015. **21 133** međunarodnih norma
i normativnih dokumenata

u 2015. **1 505** objavljenih međunarodnih norma i normativnih
dokumenata
što predstavlja ukupno
72 338 stranica u 2015. godini

RAD U NAPREDOVANJU

u 2015. **1 827** registriranih novih projekata (radnih stavki)

(stanje 31. prosinca 2015.)

Potpune informacije o ISO-ovim normizacijskim aktivnostima (uključujući ISO-ov *Memento* i Katalog) dostupne su na ISO-ovim mrežnim stranicama: www.iso.org

Europske i kanadske normizacijske organizacije obnovile sporazum o suradnji

Bruxelles, 25. siječnja 2016. - *CEN i CENELEC obnovili su Sporazum o suradnji s Kanadskim vijećem za normizaciju (SCC). Tri organizacije odlučile su održati i nadograditi svoju uspješnu suradnju, koja je pokrenuta 2012. godine. Ta suradnja pridonosi uklanjanju tehničkih zapreka trgovini i tako olakšava trgovinu robom i uslugama između Europe i Kanade.*

Sporazum o suradnji između CEN-CENELEC-a i SCC-a službeno su potpisali 25. siječnja u Bruxellesu Elena Santiago Cid, generalna direktorka CEN-a i CENELEC-a, i John Walter, direktor SCC-a. Svečanosti potpisivanja prisustvovali su i Njegova ekselencija Daniel Costello (veleposlanik Kanade u Europskoj uniji), i Kerstin Jorna (direktorica Uprave za politiku, uređenje i provedbu jedinstvenog tržišta, Glavna uprava za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike (DG GROW), Europska komisija).

FOTOGRAFIJA: Svečanost potpisivanja, 25. siječnja u Bruxellesu. Sjede: Elena Santiago Cid (generalna direktorka CEN-a i CENELEC-a) i John Walter (direktor SCC-a). Stoe (s lijeva nadesno): Francisco Verdera Mari (CEN-CENELEC-ov direktor za strateška partnerstva), Hervé Gauthier (načelnik Službe za međunarodnu suradnju CEN-CENELEC-a), Sarah Penny (CEN-CENELEC-ova direktorka za odnose s javnošću i s inozemstvom), Kerstin Jorna (direktorica Uprave za politiku, uređenje i provedbu jedinstvenog tržišta, Glavna uprava za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike), Daniel Costello (veleposlanik Kanade u Europskoj uniji), Duncan De Lught (prvi tajnik za trgovinsku politiku i trgovinske polove, Misija Kanade pri Europskoj uniji), Alec Clark (izvršni pomoćnik direktora SCC-a), Jean-Paul Vetsuydens (CEN-CENELEC-ova direktorka za normizaciju) [© CEN-CENELEC].

CEN, CENELEC i SCC potpisali su svoj prvi Sporazum o suradnji u veljači 2012. s ciljem da preuzmu konstruktivnu ulogu u pregovorima o Sveobuhvatnom gospodarskom i trgovinskom sporazumu između EU-a i Kanade (poznatom i kao 'CETA'). Taj je Sporazum o suradnji osigurao okvir za

razmjenu informacija i koordinaciju aktivnosti među ugovornim stranama u konkretnim područjima kao što su pametne energetske mreže i drvene konstrukcije. Omogućio je Kanadi da prihvati norme za mjerila toplinske energije istovjetne europskim normama koje izrađuje CEN. Ti primjeri pokazuju kako CEN, CENELEC i SCC svojom suradnjom mogu pridonijeti sprječavanju i uklanjanju tehničkih zapreka trgovini i time poduprijeti rast trgovine između Kanade i Europe.

U Sporazumu o suradnji, CEN, CENELEC i SCC ponovno potvrđuju svoju predanost promicanju usklađivanja norma na međunarodnoj razini u okviru ISO-a (Međunarodne organizacije za normizaciju) i IEC-a (Međunarodnoga elektrotehničkog povjerenstva). Prema obnovljenom sporazumu, ugovorne strane nastaviti će razmjenjivati informacije i tražiti prilike za suradnju u normizacijskim aktivnostima povezanim sa širokim rasponom sektora (uključujući zrakoplovstvo, kemikalije, gradnju, proizvode široke potrošnje, energetiku i tehnologiju zaštite okoliša, medicinske proizvode i nanotehnologiju itd.).

Elena Santiago Cid, generalna direktorka CEN-a i CENELEC-a, istaknula je gospodarsku važnost Sporazuma o suradnji. „Kanada je važno izvozno tržište za europske tvrtke. Nastavkom uspješne suradnje sa SCC-om možemo ostvariti daljnji uspjeh u uklanjanju tehničkih zapreka trgovini i tako potaknuti rast i zapošljavanje u Europi i Kanadi.“

John Walter, direktor SCC-a, također je naglasio koristi povezane s trgovinom: "SCC, CEN i CENELEC odlučni su da će zajednički jačati i povećavati prilike za trgovanje putem strateškog iskorištavanja normizacije, time osiguravajući Kanađanima i Euroljanima bolji pristup tržištima zahvaljujući smanjenim zaprekama trgovini."

(Izvor: http://www.cencenelec.eu/News/Press_Releases/Pages/PR-2016-01.aspx, prijevod: T. Majić)

Nova CEN-ova publikacije definira zahtjeve za vještine i sposobljenost profesionalnih trenera i instruktora pasa

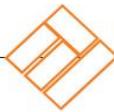
Bruxelles, 22. siječnja 2016. - CEN je objavio dokument kojim se utvrđuju minimalni zahtjevi u pogledu znanja, vještina i sposobljenosti profesionalnih trenera i instruktora pasa. Sporazum s CEN-ove radionice 'Stručnjaci za školovanje pasa - Zahtjevi u pogledu znanja, vještina i sposobljenosti' (CWA 16979:2016) izradili su stručnjaci iz raznih europskih zemalja koji su članovi CEN-ove radionice 'Osposobljenost stručnjaka za školovanje pasa' (CEN/WS 078).

Procjenjuje se da u Europi više od 500.000 osoba rade kao treneri, instruktori ili vodiči pasa. Ipak, istraživanje stanja u europskom sektoru školovanja pasa pokazalo je da organizacije i udruge u tom sektoru imaju vrlo različite pristupe stručnim kvalifikacijama trenera, instruktora i vodiča pasa. U tom je kontekstu očita potreba za zajedničkim i usklađenim pristupom koji bi omogućio priznavanje i prihvatanje tih kvalifikacija i u inozemstvu.

FOTOGRAFIJA: Psi pomagači mogu poboljšati kvalitetu života ljudima s teškoćama u kretanju (© Hachiko vzw)

CWA 16979:2016 utvrđuje zahtjeve za sposobljenost stručnjaka za školovanje pasa, s posebnim naglaskom na aspekte profesionalnog ponašanja i etike. Počevši od glavnih poslova koje stručnjak za školovanje pasa mora biti u stanju obavljati, dokument definira odgovarajuće zahtjeve za vještine i znanje. Također, naglašava i potrebu za redovitim obnavljanjem znanja i trajnim usavršavanjem po načelu 'cjeloživotnog učenja'.

CEN-ovom radionicom 'O sposobljenost stručnjaka za školovanje pasa' (CEN/WS 078) predsjedava Cinzia Marconi (predsjednica FCC-a (*Formatore Cinofilo Certificato*)) iz Italije. U vezi s dokumentom CWA 16979:2016, gđa Marconi je rekla: "Ovaj dokument utemeljen na konsenzusu pridonijet će poboljšanju kvalitete rada stručnjaka za školovanje pasa, što će dovesti do bolje kvalitete usluga za korisnike. Pridonijet će zaštiti i dobrobiti pasa, što je posebno bitno u kontekstu etičkih načela, kojima uvijek treba pokloniti posebnu pozornost."

Interesne strane pozitivno su reagirale na objavu CWA 16979:2016. "Napokon imamo izvrsne smjernice, a u bliskoj budućnosti možda i toliko potrebnu certifikaciju za stručnjake za školovanje pasa, u korist brojnih 'najboljih prijatelja' i svih ljudi," rekla je Caroline Thienpont, osnivačica i glavna trenerica HACHIKO-a, neprofitne belgijske organizacije koja školuje pse pomagače za lude s teškoćama u kretanju ili lude koji boluju od epilepsije.

Barbara Schöning, članica ESVCE-a (Europskog društva veterinarske kliničke etiologije) i GTVMT-a (Njemačkog društva veterinarske kliničke etiologije), rekla je: "CWA 16979 prvi je dokument na razini Europe koji se bavi znanjem, vještinama i sposobljenosti stručnjaka za školovanje pasa. Definira zahtjeve koje svi treneri pasa moraju nastojati ispuniti u školovanju i svakodnevnom radu i utvrđuje temeljne kriterije za ono što je potrebno da bi školovanje pasa bilo učinkovito i jamčilo dobrobit pasa. Nadalje, utvrđuje koja se znanja i vještine trebaju prenijeti vlasnicima pasa, čime se osigurava dugoročna dobrobit pasa."

Napomene

Sporazumi s CEN-ovih radionica (CWA) specifikacije su utemeljene na konsenzusu koje se izrađuju u otvorenom okruženju 'radionice'. Izrada CWA-e brza je i fleksibilna te od pokretanja radionice do objave dokumenta protekne u prosjeku 12 mjeseci. CWA nema status europske norme i nacionalna normizacijska tijela nemaju obvezu prihvati ga na nacionalnoj razini.

Sporazum s CEN-ove radionice 'Stručnjaci za školovanje pasa – Zahtjevi u pogledu znanja, vještina i sposobljenosti' (CWA 16979:2016) izrađen je na CEN-ovoj radionici 'O sposobljenost stručnjaka za školovanje pasa' (CEN/WS 078). Dokument utvrđuje minimalne referentne kriterije i bitne zahtjeve za sposobljenost u pogledu znanja i vještina stručnjaka za školovanje pasa koji rade u glavnom operativnom području/području dresure ili područjima ponašanja, pomoći i sporta.

Svi Sporazumi s CEN-ovih radionica (CWA) i drugi CEN-ovi normativni dokumenti mogu se nabaviti od CEN-ovih nacionalnih članova, pridruženih članova i partnerskih normizacijskih tijela (vidi CEN-ovu mrežnu stranicu).

(Izvor: <http://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2016-002.aspx>, prijevod: T. Majić)

CEN U BROJEVIMA**STATISTIČKI PODATCI ZA 2015. GODINU**

1. Odbori: Na početku 2016. godine CEN ima 2144 tehnička tijela, od čega

- 320 aktivnih tehničkih odbora
- 37 aktivnih CEN-ovih radionica (CWs)
- 45 CEN-ovih tehničkih pododbora
- 1539 radnih skupine
- 18 CEN-CENELEC tehničkih odbora
- 2 CEN-CENELEC radionice
- 11 CEN-CENELEC radnih skupina
- 3 CEN-CENELEC-ETSI tehnička odbora
- 1 CEN-CENELEC-ETSI radna skupina

2. U 2015. godini CEN je proizveo 1123 dokumenta (EN - europske norme, CEN/TS - tehničke specifikacije, CEN/TR - tehnički izvještaji, CGs - CEN-ove upute i CWAs - CEN-ovi sporazumi)

- 977 europskih norma (EN)
- 63 tehničke specifikacije (TSs)
- 36 tehničkih izvještaja (TRs)
- 41 CEN-ovih sporazuma (CWAs)
- 6 CEN-ovih uputa (CGs)

3. Ukupan je broj dostupnih dokumenata 15985 (kraj prosinca 2015. godine).

- 14056 europskih norma (ENs)
- 35 europskih prednorma (ENVs)
- 502 tehničke specifikacije (TSs)
- 91 CEN-ov izvještaj (CR)
- 423 tehnička izvještaja (TRs)
- 411 CEN-ovih sporazuma (CWAs)
- 35 CEN-ove upute (CGs)

3609 dokumenata u pripremi krajem 2015. godine.

(Stanje: 2014-12-31)

CENELEC U BROJEVIMA

Ukupan broj članova	33	
Pridruženi članovi	13	
Tehnička tijela		
Tehnički odbori/pododbori	79	
TC/SC radne skupine (WGs)	274	
BT radne skupine i WGs	16	
Norme		
Ukupno norma (uključujući amandmane)	6685	
Norme izdane u 2015.	463	
Razina istovjetnosti IEC-ovih i CENELEC-ovih norma u 2015. (samo EN i HD)		
Identične IEC-ovim normama	328	68 %
Utemeljene na IEC-ovim normama	26	5 %
Izvorne europske norme	131	27 %
Ukupno	485	100 %
Ukupna razina istovjetnosti IEC-ovih i CENELEC-ovih norma na kraju 2015.		
Istovjetne IEC-ovim normama	4925	71 %
Utemeljene na IEC-ovim normama	402	6 %
Izvorne europske norme	1564	23 %
Ukupno	6891	100 %
Ukupno usklađenih CENELEC-ovih norma (uključujući amandmane)	1683	24 %

(Stanje 31. prosinca 2015.)

ETSI U BROJEVIMA

Na kraju rujna 2015. godine ETSI je imao 784 člana iz 75 zemalja s pet kontinenata sa sljedećom strukturu članstva:

- 636 punopravnih članova
- 129 pridruženih članova
- 19 promatrača iz 14 država.

Tijekom 2014. godine (do kraja rujna 2015.) ETSI je objavio ukupno 1292 dokumenta sljedeće strukture:

– europske norme (EN)	48
– standardi ETSI-ja (ES)	29
– upute ETSI-ja (EG)	3
– tehničke specifikacije (TS)	1139
– skupne specifikacije (GS)	13
– tehnička izvješća (TR)	58
– posebna izvješća (SR)	2
Ukupno	1292

Struktura ETSI-jeva članstva (za 2014.):

– MSP	14%
– Mikro poduzeća	11%
– Javna istraživačka tijela/Sveučilišta	12%
– Ostali članovi	63%

Odlazak gospođe Jasenke Žuti u mirovinu

Postoje ljudi koji svojom vedrinom, nenametljivošću, sjajem duha, odmjerenošću kada je potrebna mudra odluka, a oduševljenjem kada novu ideju treba provesti u djelo toliko obogate i osvijetle naše živote da ih s pravom možemo zvati lučonošama. Upravo je takva naša kolegica Jasenka Žuti, koja je u siječnju ove godine otišla u mirovinu; sasvim sigurno zasluženu, iako sam uvjerenja da neće „mirovati“.

Jasenka Žuti

najvažnije ljudske kvalitete, ne mogu „svijetliti“, nego ostaju prosječni jer im nedostaje „ono nešto“, a to je sastojak koji mijenja svijet i čini ga boljim mjestom.

Jasenka Žuti je diplomirala na Kemijsko-tehnološkom fakultetu u Zagrebu. Iako je kao uspješna studentica mogla izabrati znanstvenu karijeru i ostati na fakultetu, ipak je izabrala nesigurniji i teži put. U tadašnji Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) došla je na samom početku njegova osnivanja, 90-ih godina u burnim i ponosnim vremenima kada je uspostavljanjem mjeriteljske, normizacijske i akreditacijske infrastrukture stvarana i slobodna Republika Hrvatska. Došla je kao već oblikovan i iskusan stručnjak iz tadašnjeg Referalnog centra Sveučilišta u Zagrebu, koji je osnovan 1967. godine sa zadaćom prikupljanja izvora informacija, njihove bibliografsko-kataložne i analitičko-sintetičke obrade te upućivanja korisnika na izvore informacija, a koji je kasnije prerastao u HIDRU, da bi danas svoje djelovanje nastavio putem Digitalnog informacijsko-dokumentacijskog ureda. Upravo s tim iskustvom, Jasenka Žuti je i u Hrvatskome zavodu za norme (HZN) ostvarila uspješnu karijeru, a mnoge je kolege, i sami se prisjećaju, u njihovim počecima naučila raditi. Zaslužna je za osnivanje i organizaciju normoteke, a nakon toga je radila u Odsjeku za upravljanje informacijama kao viša stručna savjetnica za informacije. Sudjelovala je na brojnim seminarima, i to uvijek sa maštovito osmišljenim posterima koji su na zanimljiv i ljudima blizak način predstavljali HZN.

Ipak, nijedan posao, karijera ili postignuće, kolikogod bili uspješni, poznati, citirani i zaslužni, ako ih ne krase one temeljne i

Osobne obavijesti

Jasenka Žuti s dugogodišnjom suradnicom Ljerkom Flegar

Naša Jasenka je svojom ljepotom duha i vedrinom sasvim sigurno uvijek išla ispred, bez straha i, sigurno, miljama daleko od prosječnosti. Draga Jasenka, ne znam koji je tvoj idući „zadatak“, ali u ime svih kolega i kolegica iz HZN-a, želim ti zdravu, radosnu, zanimljivu i opuštenu mirovinu!

I. Canosa